Gemeente Amsterdam

Memo: CONCEPT Aanzet Organisatie Congestieaanpak Amsterdam

Aan [redacted]
Van [redacted], [redacted]
Kopie aan [redacted]
Datum 6 juli 2021

Doel:
Bespreken organisatie congestie Amsterdam (aanzet voor een tijdelijke inrichting)

Hierbij met name focus op de volgende dillema's:

- Hoe organiseren we het opdrachtgeverschap voor deze opgave?
- Hoe richten we besluitvorming in i.r.t. Stuurgroep EVA?

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Doel/Opgave 2
3. Huidige organisatie programma EVA 3
4. Aanvullende opgave vanuit congestieproblematiek 4
5. Wat is er binnen de gemeente extra/aanvullend nodig qua organisatie 5

1. Inleiding

Op 24 juni heeft Liander voor 2 gebieden in Amsterdam congestie afgekondigd. Het gaat om (1) een afkondiging voor het gebied Buiksloterham/Overhoeks en (2) een vooraankondiging van congestie op het onderstation Westhaven.
Naast de twee specifieke congestiegebieden in Amsterdam zijn er andere gebieden zorgelijk. Specifiek is er aandacht voor onderstation Hemweg en het gebied dat gevoed wordt door dit onderstation.
Deze situatie zorgt ervoor dat:

1. Er specifieke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om Liander te helpen bij het oplossen en verder voorkomen van congestie in Amsterdam;
2. Er meer urgentie is ontstaan voor de werkzaamheden die binnen programma EVA plaatsvinden

In deze memo wordt toegelicht op welke wijze dit georganiseerd kan worden, rekening houdend met:

- De relatie tussen het programma EVA en de specifieke opgaven die voortkomen uit de afgekondigde congestie
- Dit een tijdelijke invulling is om snel te kunnen acteren op de ontstane problematiek zonder dat dit een te groot beroep doet op de capaciteit binnen programma EVA.
- We in de tussentijd op zoek gaan naar een definitieve vorm voor de organisatie van zowel het programma EVA als de problematiek rondom congestie binnen het cluster R&E
- Liander verantwoordelijk is voor de primaire organisatie rondom deze problematiek

2. Doel/Opgave

Het doel van het programma EVA:

- Realiseren van een toekomstbestendige elektriciteitsvoorziening in Amsterdam door:
    - Uitbreiden infrastructuur
    - Innovatieve oplossingen
    - Strategisch en integraal plannen
    - Ontwikkeling van beleid
    - Lobby
    - Verbeteren samenwerking
- Gericht op de strategische organisatie van zowel netbeheerder als gemeente op de (middel)lange termijn

Vanuit de problematiek in de congestiegebieden worden de volgende doelen toegevoegd:

- Oplossen/voorkomen van congestieproblematiek in Amsterdam door:
    - Versneld uitbreiden netwerk in congestiegebieden
    - Toepassen technieken die de vermogensvraag reduceren (vraag- een aanbodsturing)
    - Tijdelijke oplossingen
    - Het bewegen van grootverbruikers om hun vermogensvraag te reduceren
    - Sturen op ontwikkelingen
- Ontwikkelen van aanpak voor congestie (hoe gaan we hier in de toekomst mee om?)
- Gericht op de versnelling hiervan binnen de tactische/operationele organisatie van m.n. de netbeheerder op de korte termijn (gemeente is ondersteunend)
- Liander (en TenneT) zijn verantwoordelijk voor deze opgave, gemeente ondersteunt

3. Huidige organisatie programma EVA

Het programma EVA is een samenwerkingsprogramma. Enerzijds wordt er met externe organisaties samengewerkt aan de opgave. Anderzijds wordt intern binnen de gemeente samengewerkt met verschillende directies om de werkzaamheden die voortkomen uit deze opgave uit te kunnen voeren.
In onderstaand schema is te zien op welke wijze het programma op dit moment georganiseerd is.

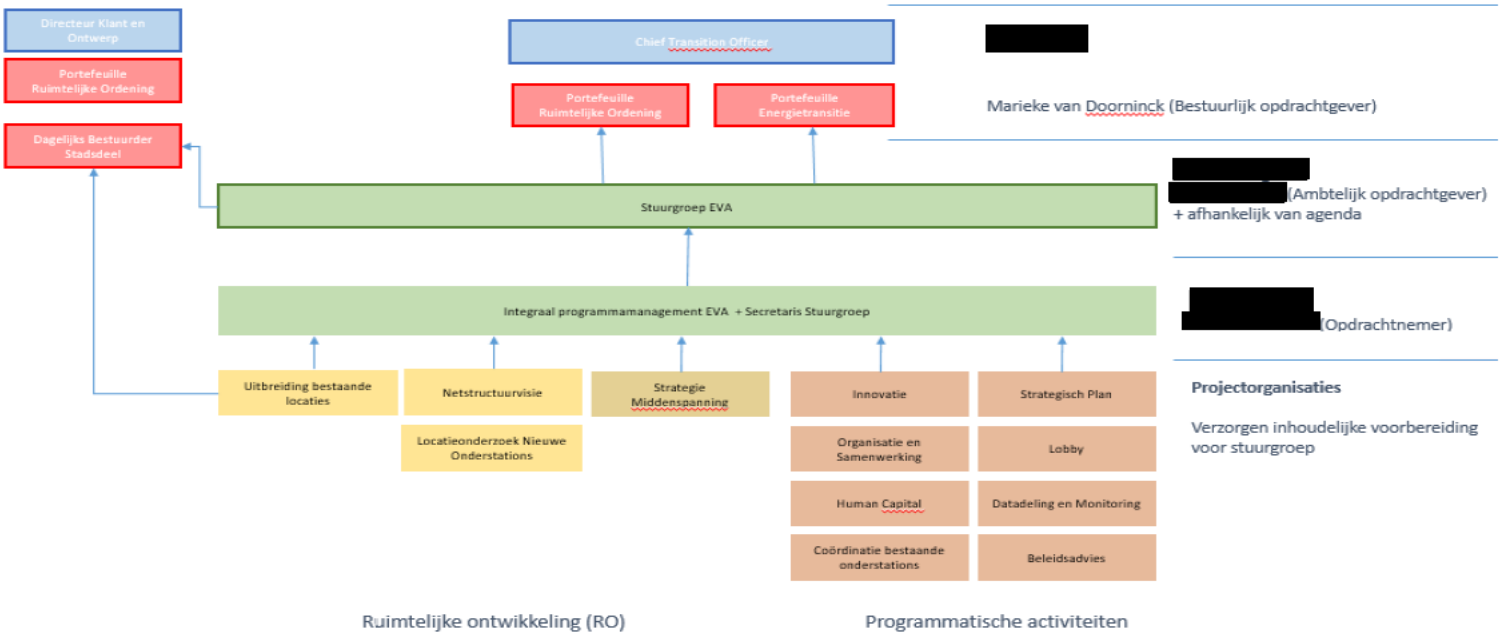

- **Bestuurlijk opdrachtgever:** Marieke van Doorninck (portefeuilles duurzaamheid en ruimtelijke ordening)
- **Ambtelijk opdrachtgever:** [redacted] (Afdeling Duurzaamheid, Ruimte en Duurzaamheid)
- **Programmamanager:** [redacted] (Team BEI, Ruimte en Duurzaamheid)

Stuurgroep EVA:
Binnen de stuurgroep EVA vindt de ambtelijke besluitvorming en aansturing plaats van het programma EVA. Hierin zijn vertegenwoordigd:

- Liander
- TenneT
- Port of Amsterdam
- Ruimte en Duurzaamheid (Afd. Strategie en Duurzaamheid)
- Grond en Ontwikkeling
- Verkeer en Openbare Ruimte

4. Aanvullende opgave vanuit congestieproblematiek

Vanuit de problematiek rondom congestie komt er een aanvullende opgave op de gemeentelijke organisatie af. Deze is met name gericht op het ondersteunen van Liander (en TenneT) in de nog in te richten caseteams per gebied. Het gaat om de volgende 3 specifieke opgaven per gebied. Daarnaast maakt Liander inzichtelijk in welke andere gebieden een verhoogd risico is op congestie. Ook hiervoor is een andere/versnelde aanpak nodig dan tot nu werd gehanteerd binnen het programma EVA. Per case wordt op korte termijn een PvA opgesteld door Liander. De gemeentelijke organisatie ondersteunt hierbij, maar zal ook invloed moeten uitoefenen op de totstandkoming van deze PvA's (worden zaken op de juiste manier georganiseerd).

Buiksloterham/Overhoeks

- Impact bepalen (reeds uitgevoerd)
- Versneld aanleggen middenspanningsnetwerk (huidige planning: begin 2023 gereed)
- Inzichtelijk maken mogelijkheden vraag- en aanbodsturing wanneer grootverbruik klanten zich aandienen in dit gebied
- Inzichtelijk maken mogelijkheden tijdelijke oplossingen wanneer grootverbruik klanten zich aandienen in dit gebied
- Toepassen oplossingen bij aandienen grootverbruik klanten

Westhaven

- 1e Fase (Code Oranje):
    - Impact bepalen (reeds uitgevoerd)
    - Meedraaien in congestiemanagementonderzoek (met name t.b.v. inzicht in mogelijkheden buiten handelingsperspectief Liander)
    - Besluitvorming op congestiemanagementonderzoek (voordat overgegaan wordt naar code rood)
    - Eventueel toepassen congestiemaatregelen
    - Versnelde planvorming uitbreiden netwerk (in samenhang met opgave Hemweg vanwege afhankelijkheid)
    - Eventueel toepassen tijdelijke maatregelen
- 2e Fase (wanneer code Rood moet worden afgekondigd):
    - Versneld uitbreiden netwerk
    - Sturen op ontwikkelingen

Hemweg

Voor Hemweg geldt dat er nog geen sprake is van congestie. Volgens de berekeningen van Liander is de situatie hier echter zorgelijk. Wanneer zich nog één grote nieuwe ontwikkeling aandient zal ook voor dit station een vooraankondiging van congestie (code oranje) moeten worden gedaan.
Liander heeft een voorstel opgesteld waarmee zij deze situatie als volgt willen aanpakken:

- Versneld uitbreiden van het netwerk (planningen stroomlijnen)
- Vraag- en aanbodsturing
- Etc. (zie PvA Hemweg van Liander)

Overige risicogebieden
Liander maakt inzichtelijk voor welke gebieden in Amsterdam een verhoogd risico op congestie is. Op basis van dit inzicht moet ook voor deze gebieden een versnelde aanpak worden bepaald. Deze zal in lijn zijn met de hierboven beschreven opgaven.

Ontwikkelen en vastleggen van aanpak congestie
Op basis van de hierboven beschreven opgaven moet met de netbeheerders een aanpak ontwikkeld worden om invulling te geven aan eventuele toekomstige congestie problematiek.

5. Wat is er binnen de gemeente extra/aanvullend nodig qua organisatie

De aanvullende opgave kan op dit moment niet binnen het programma EVA worden uitgevoerd. Dit heeft twee redenen:

- Het ontbreekt het programma aan de nodige capaciteit/competenties
- De opgave is (anders dan in het programma) tactisch/operationeel van aard.

Om deze redenen wordt een tijdelijke en aanvullende organisatie voorgesteld voor de opgave rondom congestie. Het doel hiervan is uitvoering en aansturing geven aan de onder 4 benoemde opgave. Op deze wijze wordt voorkomen dat de (middel)lange termijn opgave vanuit het programma EVA komt stil te liggen.
Daarnaast moet in de tussentijd ook worden gewerkt aan een voorstel voor de wijze waarop de totale opgave rondom elektriciteitsinfrastructuur georganiseerd wordt binnen het cluster R&E. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de huidige problematiek en wat dit van organisaties vraagt. Maar ook met de opgave die EVA al heeft. Deze is op dit moment al directie-overstijgend.

Supportgroep congestie
Vanuit de 'supportgroep congestie' wordt ondersteuning en aansturing geleverd aan de teams die zich gaan richten op de uitvoering van de opgave. Deze 'support groep' zal bestaan uit:

- [redacted] (Ruimte en Duurzaamheid)
- Carolien Schippers (Grond en Ontwikkeling)
- Nout Verhoeven (Ingenieursbureau)
- Jan Willem Flohil (Economische Zaken)

Zij zullen invulling geven aan:

- Een gedeeld gezamenlijk belang binnen de verschillende organisaties
- Commitment voor de uitvoering
- Capaciteit vanuit hun eigen organisatie
- Voorbereiding voor bestuurlijke besluiten
- Ambtelijke besluitvorming
- Voorbereiding besluitvorming Stuurgroep EVA. Hierbij haalt de voorzitter van de stuurgroep het mandaat op besluiten die gezamenlijk met netbeheerders genomen moeten worden in de stuurgroep EVA te nemen.
- Invullen opdrachtgeverschap

Dilemma 1: Hoe wordt het ambtelijk opdrachtgeverschap van de congestieaanpak ingevuld
Ambtelijk opdrachtgeverschap van het programma EVA is op dit moment belegd bij het afdelingshoofd Duurzaamheid van de directie Ruimte en Duurzaamheid. Voor een strategisch regie programma lijkt dit de juiste plek. Echter, er vloeien ook veel werkzaamheden uit voort die meer tactisch en operationeel van aard zijn.
Met de congestieproblematiek zal eigenlijk de keten (Strategisch – tactisch – operationeel) in korte tijd moeten worden doorlopen. Meer dan voorheen zal een beroep gedaan worden op directies die verantwoordelijkheid hebben over het laatste deel van de keten. De vraag is dan ook of Ruimte en Duurzaamheid een logische plek is voor het opdrachtgeverschap.

Er zijn 3 varianten denkbaar **(bespreken tijdens overleg op 7 juli 2021):**

- Gezamenlijk opdrachtgeverschap bij leden supportgroep: Hierbij geldt dat het borgt dat er een gedeeld commitment is van alle partijen op dit thema. Daarnaast zorgt het ervoor dat het aansluit bij de taken van de betreffende directie;
- Opdrachtgeverschap bij één van de supportgroep leden (meer richting uitvoering): De aard van dit deel van de opgave vraagt wellicht om een andere opdrachtgever. Wellicht is G&O (of V&OR) een betere opdrachtgever op dit vlak?;
- Opdrachtgeverschap bij opdrachtgever EVA: Dit zorgt voor continuïteit, kan de regierol goed worden ingevuld die al bij het programma EVA zit. Er is duidelijkheid richting externe partijen (met commitment van supportgroep).

Projectmanagement
Vanuit de gemeente wordt een overkoepelend projectmanager aangesteld om de verschillende opgaven m.b.t. congestie in goede banen te leiden. Hij stelt zelf zijn team(s) samen, bij voorkeur ingevuld met mensen werkzaam in de gebieden en/of binnen het programma EVA. Deze worden aangevuld met rollen die specifiek nodig zijn voor de opgave in congestiegebieden (planningsadviseurs, kabels en leidingen experts, juridisch planoloog, etc.).
Projectmanager bereid besluitvorming t.a.v. congestieaanpak voor zowel supportgroep congestie als stuurgroep EVA voor.

Relatie met programma en stuurgroep EVA
In de opgave zoals bij 4 omschreven zal in een aantal gebieden de doelstellingen van het programma EVA versneld worden uitgevoerd. Hierbij is een sterk relatie nodig met het programma EVA. Omdat:

- De laatste jaren binnen het programma EVA kennis is opgebouwd die van grote waarde is voor de aanpak in de genoemde gebieden
- De kennis en inzichten die worden opgedaan binnen de gebieden van waarde is voor het uitvoeren van het programma.

Deze relatie wordt ingevuld door een goede afstemming:

- Projectmanager congestie en programmamanger EVA
- Afstemming op inhoudelijk vlak in verschillende deelprojecten.

Dilemma 2: Wat is de relatie tussen Stuurgroep EVA en Supportgroep Congestie?
Binnen de Stuurgroep EVA zijn verschillende directies van de gemeente Amsterdam vertegenwoordigd. In de stuurgroep wordt gezamenlijk met de netbeheerders de nodige besluiten genomen om toe te werken naar een toekomstige elektriciteitsvoorziening.
In de supportgroep zullen alleen gemeentelijke directies vertegenwoordigd zijn. Deze zal m.n. gericht zijn op een daadkrachtige interne organisatie op dit thema.
Tegelijk zal op het thema congestie ook besluitvorming moeten plaatsvinden met netbeheerders. Deze vindt bij voorkeur ook in de stuurgroep EVA plaats.
Voorstel is om namens de supportgroep één persoon het mandaat te geven om in de stuurgroep EVA besluiten te nemen. Hiervoor zal de supportgroep een voorbereidend overleg hebben.
Een alternatief kan zijn om een apart overlegorgaan met netbeheerders te organiseren specifieke voor congestie.

Structuur
De structuur zal door bovenstaande wijzigen en zal er als volgt uit komen te zien:

